

Nasszer alexandriai beszéde

Kalmár Zoltán¹

1. A brit jelenlét évtizedei Egyiptomban

1956-ban két olyan politikai felszólalás is elhangzott, amellyel a szónok kinyitotta Pandora szelencéjét. Hruscsov 1956 februárjában a Szovjet Kommunista Párt XX. kongresszusán titkos beszédében elítélte a sztálini személyi kultuszt, a rendőrállami terrort, és kijelentette, hogy a keleti blokkhoz tartozó országok maguk választhatják meg a szocializmus építéséhez vezető utat, miközben jelezte, hogy Moszkva azért továbbra is magánál fogja tartani a gyeplőt. Néhány hónappal később Nasszer elnök az alexandriai gyapottőzsde épülete előtt tartott tömeggyűlésen jelentette be a Szezi-csatorna államosítását.

A nyugati demokráciák polgárai 1956. július első felében értesültek a médiából Hruscsov februári titkos beszédének részleteiről, ennek ellenére 1956 nyarán mégsem a Szovjetunióra, hanem Egyiptomra irányult a világ figyelme. A nemzetközi krízis szövetét a Szezi-csatorna feletti ellenőrzés körüli hatalmi küzdelmek alkották, ezt azonban átszőtték az arab-izraeli konfliktus és a gyarmati felszabadító mozgalmak szálai is. A történetírás a közelmúlt egyik legjelentősebb eseményeként tartja számon ezt a világpolitikai válságot, amelyet még az 1945 utáni erőviszonyok határoztak meg, és amelynek hajszálgvökerei egészen a 19. század közepéig nyúltak vissza.

A Földközi-tengert és a Vörös-tengert összekötő hajózható csatorna megépítésének ötletét már Gottfried Wilhelm Leibniz (1646-1716) német filozófus felvetette a Napkirálynak, később Napóleon is kacérkodott a csatornalétesítés gondolatával, de mérnökei mérési pontatlansága miatt kivitelezhetetlennek ítélte a tervet.² A földszoros francia irányítással történő átvágása sértette a Brit Birodalom érdekeit, és az építkezést a britekkel szövetséges Oszmán Birodalom sem támogatta. A Szezi-csatornát végül mégiscsak a franciák építették meg Ferdinand de Lesseps (1805-1894) vezetésével, miután Mohamed Ali fia, Szaíd váli 1854-ben áldását adta a merész terv megvalósítására. Az egy évtizeden át tartó csatornaépítési munkákat 1859 áprilisában kezdték el Port Szaídnál. Franciaország korábbi alexandriai alkonzulja, a kalandorként is ismert francia mérnök, diplomata, a hajózási útvonalak lerövidítésének mestere 1869 novemberére fejezte be a mesterséges vízi út kialakítását. A százhatvankét kilométer hosszú, hét méter mély és ötvennyolc méter széles csatorna üzemeltetése feletti jogokat korlátozott időre, 99 évre a *Compagnie universelle du canal maritime de Suez (Egyetemes Szezi-csatorna Társaság)* kapta meg. A megállapodások értelmében a koncesszió megszűnését követően, 1968-tól a csatornának Egyiptom tulajdonába kellett kerülnie.³

A francia vállalkozásként megépített, franciák által ellenőrzött és üzemeltetett csatornára azonban a britek is szemet vetettek, hiszen Nagy-Britannia számára a leggyorsabb és a legrövidebb utat ez jelentette legfontosabb gyarmata, India felé. Az 1879-ben leváltott egyiptomi alkirály, Iszmáíl kedive pasa uralkodása alatt az egyiptomi államadósságot

¹ Egyetemi docens, Pannon Egyetem Veszprém, Társadalomtudományok Európa Tanulmányok Tanszék.

² SPILLMANN, G.: The Digging of the Suez Isthmus. (A mérnökök számításaik alapján tíz méteres szintkülönbséget állapítottak meg a Földközi-tenger és a Vörös-tenger között.)

Forrás: http://www.napoleon.org/en/special_dossier/suez/html-content/historique/intro.html.

³ LEFEBVRE, D. (1999): A szezi ügy. Budapest, Osiris, pp. 23-24. Az átkelés időtartama 18-20 óra volt. A csatornát az 1956-os államosítást követően szélesítették, mélyítették, korszerűsítették.

harmincszorosára növelte. A britek számára a csatorna feletti hatalom megszerzésére az első lépés 1875-ben kínálkozott, amikor a magas államadósság, a pénzügyi csőd veszélye miatt Egyiptom arra kényszerült, hogy csatornarészvényeit eladja. Az akkori konzervatív brit miniszterelnök, Benjamin Disraeli a brit parlament felhatalmazása nélkül felvásárolta a pénzügyi nehézségekkel küzdő Iszmáil khedive „176 602 részvényét, amely a társaság tőkéjének majdnem felét tette ki. Ezek a részvények a brit korona birtokába kerültek. A brit kormánynak három képviselője lett az igazgatótanács tagja.”⁴ Nagy-Britannia nem szerzett ugyan részvénytöbbséget, de ettől kezdve a Szezi-csatorna fölött Franciaország és Nagy-Britannia rendelkezett. Az indiai szubkontinentst már szilárdan uraló britek azonban nem elégedtek meg azzal, hogy a társaság fő részvényesévé váltak és kiterjeszthették befolyásukat a világ egyik legfontosabb, stratégiai jelentőségű hajózási útvonalára, az Európa és Ázsia közötti tengeri utat lerövidítő átjáróra. A korábban Egyiptomban pénzügyi felügyelői⁵ szerepben jelenlévő Nagy-Britannia 1882. szeptember 13-án, a Tel el-Kebir-i csatában könnyedén legyőzte az Arabi pasa vezette egyiptomi hadsereget. A győztesek Arabi pasát nacionalista társaival együtt még 1882-ben Ceylon szigetére száműzték, ahonnan csak 1901-ben térhetett vissza Egyiptomba. A britek két hónap alatt megszállták a névlegesen az Oszmán Birodalomhoz tartozó, valójában azonban független és önálló északi Nílus-völgyet, amelyet korábban a szultán nevében a váli, majd 1867-től a kedive titulust viselő alkirály kormányzott. A Nílus-völgyben a hatalom tényleges birtokosává előlépett Nagy-Britannia ekkor kinyilvánította ugyan, hogy az Egyiptom (illetve a Szezi-csatorna) feletti uralmát ideiglenesnek tekinti, a brit megszállás mégis hetvennégy éven át, egészen 1956-ig elhúzódott.

A Brit Birodalom az 1956-os szezi válság előtt egy évtizeddel még Földünk negyedét foglalta magában. A 20. század közepére nyilvánvalóvá vált, hogy a birodalom bomlási folyamata feltartóztathatatlan, India elvesztése után a britek Egyiptomot sem tudták megtartani. 1954. október 19-én Kairóban a Nasszer vezette Forradalmi Parancsnoki Tanács által kikényszerített szerződésben Nagy-Britannia vállalta, hogy a csatornaövezetből a következő másfél év során kivonja az ott állomásozó mintegy nyolcvanezer katonáját. Az Egyiptomot 1882-ben gyarmati sorba kényszerítő britek több mint egy évszázados katonai jelenléte Egyiptomban ténylegesen 1956. június 18-án zárult le. Egyiptom területét ezen a napon kellett elhagyniuk a brit katonáknak, akikre az ország nem szövetségesként, nem védelmezőként, hanem megszállóként tekintett, ezért az egyiptomiak és britek közötti súrlódások mindennaposak voltak. Nasszer, aki a briteket mindig nagy megvetéssel emlegette, hivatalos távozásuk után öt nappal Egyiptom köztársasági elnöke lett. Ettől kezdve az északi Nílus-völgyben hivatalosan is minden hatalmi szál az ő kezében futott össze.

A brit megszállás teljes felszámolásáért küzdő Nasszer fontos lépésnek tartotta, hogy Egyiptom lemondjon Szudánról, amely 1956. január elsején független köztársasággá nyilvánította magát. Az egyiptomi vezető abban bízott, hogy Szudán a függetlenség elnyerését követően majd önként fog Egyiptommal egyesülni. Ehelyett azonban Afrika legnagyobb országában tizenhét éves véres polgárháború kezdődött az észak-szudáni muszlim arabok és a dél-szudáni keresztény, illetve animista törzsek között.

⁴ LEFEBVRE, D. (1999): A szezi ügy. Budapest, Osiris, p. 24.

⁵ NUTTING, A. (1964): The Arabs. A Narrative History from Mohammed to the Present. London, Hollis & Carter, p. 375.

2. A nílusi óriásgát projektje

Nasszer a szövevényes hatalmi- és érdekviszonyok, a nemzetközi erőter kiváló átlátása jellemezte. Diplomáciai mérkőzéseit az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti nagyhatalmi ellenségeskedések, az atomfegyverkezési verseny, a kölcsönös elrettentés politikájának maximális figyelembevételével folytatta, modernizációs törekvései alapvetően a nagyhatalmak rivalizálására, kölcsönös politikai bizalmatlanságára épült.

Egyiptom az 1950-es években az arab világ legnépesebb országa volt, amelynek lakossága ez idő tájt évente mintegy félmillió fővel növekedett. A britektől való teljes függetlenség elnyerésének örömét az északi Nílus-völgyben beárnyékolta a szegénység problémája. Nasszer nem fogadta el természetesnek, hogy az országot a nyomor, a mélyszegénység gyötri, a gazdasági és társadalmi struktúrák átalakításával Egyiptom évszázados nyomorúságán akart enyhíteni, az ország elmaradottságát szerette volna felszámolni. Nagyszabású tervet dolgozott ki országa fejlesztésére, a szegénységi küszöb alatt élők felzárkóztatására. Az északi Nílus-völgy gazdasági fejlődésének vízenergia-programmal akart lendületet adni. Egyiptom jövője szempontjából kiemelten fontosnak tartotta, hogy erőművet építsen a szudáni határ közelében a Nílus gyorsfolyású szakaszára. A szenvedélyes igazságkeresés bűvöletében élő, szociálisan különösen érzékeny egyiptomi államférfi elképzelése szerint: az Asszuánnál építendő nílusi duzzasztógát mint a gazdasági-társadalmi megújulás egyik mozgatórugója jelentős mértékben megkönnyítené a gyorsan növekvő egyiptomi népesség élelmiszerrel és energiával történő ellátását. A beruházással pedig kezdetét venné egy lassú gazdasági növekedés, s Egyiptom lakossága a korábbi évtizedekhez képest stabilabb, méltányosabb körülmények között élhetne.

Az asszuáni gát építésének költségei azonban csillagászati összegeket jelentettek Egyiptom számára. A duzzasztógátat megépítését az adott körülmények között Egyiptom nem tudta volna önállóan, külső támogatás nélkül finanszírozni, ezért Nasszer a nyugati államokhoz fordult pénzügyi segítségért. Az Egyesült Államok ígéretet tett Egyiptomnak, hogy részt vesz a Níluson építendő nagy gát finanszírozásában. 1955 decemberében a Világbank 200 millió, az Egyesült Államok 56 millió, Nagy-Britannia 14 millió dollár hitelt ajánlott fel, részletesen kidolgozott gazdasági, politikai feltétel- és garanciarendszer keretében.

A grandiózus terv megvalósításához szükséges pénzügyi alapért cserébe a nyugati államok ki akarták terjeszteni befolyásukat Egyiptomra. A nílusi óriásgát megépítésének terve körül sokszálú nemzetközi diplomáciai küzdelem bontakozott ki. A britektől végleg megszabadulni vágyó Nasszer nem szeretett volna az Egyesült Államok védőernyője alá kerülni, nem akarta, hogy országa beépüljön abba az amerikaiak által vezetett politikai-katonai szövetségbe, amelyben Nagy-Britannia is jelentős szerepet töltött be.

Az utolsó brit katona Egyiptomból való távozása után néhány héttel, 1956. július 10-én Nasszer mégis elfogadta a nagy gát létrehozására az amerikai-brit pénzügyi támogatást. Az Egyesült Államok azonban hirtelen irányt váltott, Anthony Eden emlékiratai szerint a fordulatról még Londonnal sem egyeztetett.⁶ John Foster Dulles külügyminiszter a megígért amerikai pénzügyi hozzájárulást 1956. július 19-én visszavonta, az Egyesült Államok kormányának döntését a washingtoni egyiptomi nagykövet közvetítésével juttatta el Nasszerhez. Az egyiptomi elnök éppen Josip Broz Tito téli-nyári rezidenciáján, a festői Adria Brioni szigetén tartott megbeszélésekről utazott haza, amikor a repülőgépen Dulles álláspontjáról értesült.

A bejelentés indoklásában az Egyesült Államok Szudán jogaira, Egyiptom gazdasági instabilitására hivatkozott, de a Tajvan mellett elkötelezett amerikaiak döntésükkel a

⁶ EDEN, A. (1960): The Memoirs: Full Circle. London, Cassell, p. 422.

kommunista Kínát 1956. május 16-án elismerő Egyiptomot is büntetni akarták. A washingtoni pénzügyi program leállítását háttérben elsődlegesen a semleges egyiptomi elnök megleckéztetésének szándéka húzódott meg,⁷ akire még néhány évvel korábban az Egyesült Államok iránti túlzott szimpátiája miatt a Jimmy ezredes nevet ragasztották rá a Nílus-völgyi fiatalok. Eisenhower az amerikai gazdasági nyomással úgy akarta meggyengíteni Nasszert, hogy közben az arab nacionalizmus ne erősödjön meg, ugyanakkor Egyiptom ne sodródjon a Szovjetunió felé sem. Az Eisenhower-adminisztráció felmérte, hogy a Csehszlovákiából érkező fegyverszállítmányok miatt Egyiptom közeledett a Szovjetunióhoz, de washingtoni perspektívából Nasszer megleckéztetése ekkor azért tűnt időszerűnek, mert 1956 első feléve a hidegháborús atmoszférához szokott világpolitikában az enyhülés jegyében zajlott. Ezt jelezte Hruscsov áprilisi londoni, továbbá Guy Mollet májusi moszkvai látogatása. Másrészt, az Egyesült Államok az Omega-tervben kidolgozott lépések ütemében az arab szövetségesi súlypontot ekkor kezdte Egyiptomról Szaúd-Arábiára áthelyezni.

Arra vonatkozólag, hogy Nasszer mikor döntött a Szezi-csatorna államosításáról, megoszlanak a vélemények. Heikal azt állítja, hogy az amerikaiak elutasításának hivatalos bejelentését követően született meg a sértett Nasszer végső döntése: „államosítja a Szezi-csatornát, amely olyan hosszú időn át volt a külföldi uralom jelképe, s azt is elhatározta, hogy a csatorna bevételeit a nagy gát építésére fordítja. Az elhatározás július 20-án, szombat délelőtt született, tíz és tizenegy óra között.”⁸ Az elnökhöz közel álló egyiptomi vezetők, köztük Abdel Latif Baghdadi, július 21-ét, maga Nasszer július 23-át jelölte meg döntése napjául.⁹ Ugyanakkor szintén Heikaltól tudjuk, hogy Nasszert, aki május közepén elismerte diplomáciailag a kommunista Kínát, nem érte teljesen váratlanul Dulles döntése. Legkésőbb 1956 tavaszán értesült arról, hogy az amerikaiak ígéretük visszavonását fontolgatják: „Mindezt azért tudta, mert megkapta a március közepén Teheránban összeült, a bagdadi paktum külügyminiszterei részvételével folytatott tárgyalások legtitkosabb üléseinek jegyzőkönyvét.”¹⁰ Számos forrás utal rá, hogy a Szezi-csatorna államosításának gondolata az egyiptomi elnököt – állításával ellentétben – már legalább másfél évvel az amerikai kölcsön megvonása előtt foglalkoztatta, tervébe 1955 februárjában Josip Broz Tito jugoszláv elnököt is beavatta.¹¹ Nasszer sorsfordító döntése megvalósításához azonban valóban Dulles amerikai külügyminiszter 1956. július 19-i bejelentése adta a szikrát, magát a koncepciót a végrehajtás napjáig a legnagyobb titok fedte.

Nasszer tehát valószínűleg már tavasz óta nem bízott abban, hogy Washingtontól meg fogja kapni az ígért támogatást. Ugyanakkor az egyiptomi vezető még június folyamán, az amerikai hivatalos elutasítást megelőzően, a brit csapatok távozásakor Kairóba érkezett Dmitrij Sepilov szovjet külügyminisztertől kedvező ígéretet kapott az asszuáni gát megépítésének szovjetek által történő finanszírozására. Míg az Izraelt keresztvíz alá tartó sztálini Szovjetunió külpolitikája elsősorban a kelet-európai egyennépköztársaságok

⁷ STEPPAT, F. (1960): "Die arabischen Staaten zwischen West und Ost". In: Die Begegnung mit dem Atomzeitalter. Herausgegeben von Wilhelm Cornides unter Mitwirkung von Arnold Bergstraesser, Walter Hofer und Hans Rothfels, etc. München, p. 684.

⁸ MUHAMMED H. HEIKAL (1973): The Cairo Documents: The Inside Story of Nasser and His Relationship with World Leaders, Rebels, and Statesmen. New York, Doubleday, p. 74. (Magyarul: MUHAMMED H. HEIKAL (1974): Nasszer és kortársai: kairói dokumentumok. Budapest, Kossuth, p. 89.)

⁹ CALVOCORESSI P. (1964): Suez Ten Years After: Broadcasts from the B.B.C. Third Programme. London, British Broadcasting Corporation, p. 44.

¹⁰ MUHAMMED H. HEIKAL (1973): The Cairo Documents: The Inside Story of Nasser and His Relationship with World Leaders, Rebels, and Statesmen. New York, Doubleday, p. 70. (Magyarul: MUHAMMED H. HEIKAL (1974): Nasszer és kortársai: kairói dokumentumok. Budapest, Kossuth, p. 83.)

¹¹ A téma részletes kifejtését adja JAMES L. M. (2006): Nasser at War: Arab Images of the Enemy. Basingstoke, Palgrave Macmillan, pp. 23-25.

kiépítésére, a nyugati blokk elleni elkerülhetetlen háború katonai megalapozására koncentrált, magát az Arab Ligát pedig brit politikai befolyás alatt álló szervezetnek tekintette, a hruscsovi érában a szovjetek figyelme már kiterjedt az arab Közel-Kelet és Észak-Afrika térségére is, s Moszkva „harmadik világ”-politikájának alapelvei 1955-1956 folyamán körvonalazódtak.¹² A rendkívüli műveltségéről és rendíthetetlen kommunista elkötelezettségéről ismert szovjet külügyminiszter ajánlata világosan jelezte, hogy a moszkvai külpolitika az Európán kívüli világ felé is fokozni kívánja aktivitását. Bár a Szovjetunió ígérete úgy hangzott, hogy baráti gesztusból segít, az országa függetlenségét féltő Nasszer gyanakvóan tekintett a nagyvonalú, ellenszolgáltatás nélküli ajánlatra. Az el nem kötelezett államok egyik vezéregyéniségévé ekkor felnövő egyiptomi politikus azért nem akarta azonnal megragadni a kínálkozó lehetőséget, mert ezáltal is háritani próbálta a szovjetek leplezetlen közeledési szándékát.

3. A Szezei-csatorna államosítása

A csatornaügyet Nasszer elválaszthatatlannak tartotta az asszuáni gát megépítésének szükségességétől. Úgy tervezte, hogy az Egyiptom mezőgazdaságát forradalmasítani hivatott asszuáni gát építésének költségeit jelentős részben a külföldi érdekcsoportok kezében lévő, világtengereket összekötő csatorna használati díjából fogja fedezni. A Szezei-csatorna nemzetközi kereskedelemben betöltött szerepe közismert volt, mivel a világ tengeri forgalmának 15 százalékát bonyolította le. A csatorna államosítását megelőző évben több mint 14 000 hajó haladt át évente a szűk vízi úton, csaknem félszáz ország hajója közlekedett a csatornán. Az egyszerűen csak „olajfűt”-nak nevezett Szezei-csatorna stratégiai, gazdasági jelentőségét önmagában az olajszállítási mutató is jelzi: „1955-ben 12,5 millió tonna nyersolajat” és „csaknem 67 millió tonna olajipari terméket” szállítottak a csatornán.¹³ Nyugat-Európa korabeli kőolajellátásának jelentős része a Szezei-csatornán keresztül érkezett meg a célországokba, hiszen az 1950-es évek közepén Európa e régiójának éves olajfogyasztása 133 millió tonna volt, s ennek több mint kétharmada származott az arab világból. 1955-ben a korábbi évek nyereségét jóval meghaladó, 35 millió egyiptomi font áramlott ki Egyiptomból a csatornát ellenőrző nyugati államokba, míg a Szezei-csatorna Társaság évi bevételéből Egyiptomnak mindössze egymillió egyiptomi font jutott.

A fiatal egyiptomi elnök, aki a társadalmi igazságtalanságok mérséklését tartotta politikai hitvallása sarokkövének, a szikrázó nyár kellős közepén országa politikai függetlenségének programját tehát a gazdasági önállósodás, a nemzeti vagyon visszaszerzésének igényével bővítette ki. 1956. július 26-án este Alexandriában tette meg a végső lépést, ami Egyiptom teljes önállóságáig, az európaiak gyarmati hegemoniájának végleges felszámolásáig még hátra volt: egy millió ember előtt bejelentette a világ egyik legjelentősebb vízi útja, Nagy-Britannia legfontosabb közel-keleti érdekeltsége, a Szezei-csatorna államosítását. Egyiptom politikai önállósodása mellett a gazdasági függetlenedés az immateriális nyereségek tekintetében is fontosnak számított. Csaknem egy évszázaddal korábban a csatorna megépítése mintegy százhuszonöt ezer egyiptomi munkás életébe került, ezért az Egyiptom földjén húzódó, de Nagy-Britannia által felügyelt Szezei-csatorna államosítása a brit elnyomás alatt sokat szenvedett egyiptomi nép régóta áhított felszabadulását jelképezte.

¹² LACOUTURE J.: 'Bandung's lost illusions'. In: *Le Monde diplomatique*, April 2005.

Forrás: <http://mondediplo.com/2005/05/17bandung>

¹³ NOURREDINE ABDI (2007): "Az arab politikai nacionalizmustól az olajipari nacionalizmusig, avagy a dirigista orientáció". In: *Mediterrán Világ* 4. p. 55. és LEFEBVRE D. (1999): *A szezei ügy*. Budapest, Osiris, p. 33.

A történelemformáló eseményhez, Egyiptom nemzeti felségterületének visszavételéhez, az államosítási rendelet kihirdetéséhez Nasszer a forradalom évfordulóját tartotta a lehető legmegfelelőbb alkalomnak: Fárúk királyt néhány évvel korábban éppen július 26-án állították félre a Szabad Tisztek. A beszéd helyszíne is szimbolikus jelentőségű, hiszen az elnök szülővárosában, Alexandriában volt a Szezi-csatorna Társaság egyiptomi székhelye.

A csatorna államosításának bejelentése alaposan kidolgozott forgatókönyv szerint történt, az előkészületeket teljes titoktartás mellett végezték. A gondosan megtervezett kommunikációs láncolat tökéletesen működött. Miközben Nasszer elnök az alexandriai gyapottözsde épületénél a hatalmas tömeg előtt beszélt – szavait a rádió is közvetítette –, az egyiptomiak az előzetesen egyeztetett koreográfiának megfelelően, Ferdinand Lesseps neve elhangzásakor ellenőrzésük alá vonták a szűk vízi utat, különös tekintettel a csatorna kiemelt jelentőségű pontjaira, Iszmáiljára, Port Szaídra és Szeze. Iszmáiljában a francia igazgatótól Mahmúd Junesz ezredes átvette a csatorna forgalmának irányítását.

Egyiptomban a nyár közepén olyan forró a levegő, „mint az olvasztott fém abban a pillanatban, mikor kiemelik az olvasztókemencéből és tégelybe öntik”.¹⁴ Itt, a sivatagi pokol tornácán, ahol a szél nem játékos, hanem tüzes, bárkit kedve szerint elragadhat a fantáziája, a rekkenő hőség játékot űzhet vele: az oázis délibábjával kecsegtetheti a kimerült vándort. A késői értelmező számára Nasszernek az az eltökélt szándéka, hogy az egyiptomi gazdaság kulcsszektorait egyiptomi kézbe veszi, Don Quijote hatalmas szelmalmokkal vívott küzdelmének tűnhet. A lándzsás lovas történetére emlékeztető epizód során azonban a történelem reflektorának fénye ismét Egyiptomra esett. A szezi válság kirobbanása egy erőteljesen mediatisált esemény volt, a rádión és a világsajtón keresztül bárki értesülhetett az egyiptomi eseményekről.

Az ekkor már minden tekintetben érett, kiforrott személyiségű, szuverén nyelvet beszélő, bátor és általában a csodákban is hívó fiatal egyiptomi politikus nem sok ügyet vetett a britek és a franciák profitérdekeltségére vagy presztízsszempontra. A brit és a francia politikusok mérhetetlen dühükben Nasszert szidalmazták, hangsúlyozva, hogy az egyiptomi elnök elszalasztotta az alkalmat, hogy csendben maradjon. Nasszer azonban nem akart csendben maradni és nem akarta hagyni, hogy továbbra is az európai nagyk intézzék Egyiptom ügyeit. Elsődleges célja az volt, hogy kifogja a szelet a britek és franciák vitorláiból és azt a saját vitorláiba gyűjtve, a további jó szélben bízva növelje Egyiptom bevételeit. Nasszer ezekben a hónapokban nem elragadtatott álmodozó, hóbortos ötleteket gyártó, hanem nagyon is földön járó államférfinek bizonyult.

4. Üzenet az araboknak és a Nyugatnak

Az egyiptomi államfő Alexandriában elmondott rendkívül kemény beszédének első részében az arab nacionalizmus, az arab világot egyesítő politika dicsőítésével párhuzamosan súlyos szavakkal bírálta a gyarmatosító nagyhatalmakat és az általuk támogatott zsidó államot, amely az előző évben megtámadta az 1949-es fegyverszüneti egyezmény szerint egyiptomi fennhatóság alá került 135 négyzetmérföldnyi Gázai övezetet. „Az ütközet – hangsúlyozta Nasszer –, amelyet jelenleg vívunk az imperializmus, annak taktikája és módszerei ellen folyik, harc az imperializmus végrehajtó eszköze, Izrael ellen, amelyet az imperializmus hozott létre abból a célból, hogy miként szétzúzta Palesztinát, megsemmisítse nacionalizmusunkat is. Szétzúzták Palesztinát és banditák

¹⁴ MÁRAI S. (é.n.): Napló 1943-1944. Budapest, Akadémiai/Helikon Kiadó, p. 13. Az idézett hasonlat Márai szaharai tapasztalatát közvetíti.

módjára támogatták Izraelt. Támogatták Izraelt azért, hogy tönkretessenek, földönfutók sorsára kárhoztassanak bennünket. Oly mértékig bátorították Izraelt, hogy az az egész világnak kijelenthette, hogy szent földje a Nílustól az Eufráteszig terjed. Tudatában vagyunk az ebből fakadó veszélynek, s meg fogjuk védeni nacionalizmusunkat. Mindnyájan védelmezni fogjuk arabságunkat, és annak szellemében fogunk munkálkodni, hogy az arab haza az Atlanti-óceántól a Perzsa-öbölíig terjedjen.”¹⁵

Az egyiptomi elnök szavai alapján Izrael döntéshozó politikai elitje azt a nézőpontot képviselte, hogy Nasszer víziója az Arab Birodalomról megegyezik „*A forradalom filozófiájá*”-ban két évvel korábban jelzettekkel. Emlékeztettek rá, hogy az „ördögi despota” 1954-ben megjelent könyvecskéjében már egyértelműen kifejtette azt a szándékát, hogy hatalmát ki fogja terjeszteni az arab nemzetek, az iszlám országok és az egész afrikai kontinens fölé. Nasszer arab világra vonatkozó egyesítési törekvéseit az izraeli vezetők imperialista fellépésnek minősítették, úgy érezték, hogy az egyiptomi elnök addig bizonyosan nem nyugszik, amíg mindazt meg nem szerzi, amit akar.

Ben Gurion igyekezett leleplezni a világ közvéleménye előtt, hogy az egyiptomi elnök július 26-i beszédében ismét a pánarab terjeszkedés programját hirdette meg, nyugtalansággal töltötte el, hogy Nasszer az egész Közel-Kelet felett át akarja venni a hatalmat. Feltételezte, hogy a Bismarckhoz hasonló egyiptomi „diktátor” elfoglalja és egyesíti majd a legfontosabb arab olajállamokat is, Szaúd-Arábiát, Kuvaitot és a bagdadi paktum alapító államát, a Nyugat legfőbb bástyájának számító Irakot. Ezáltal Nasszer nem csak az olajszállítást, hanem az olajforrásokat is felügyelni fogja. Az arab politikus valóban részletesen tanulmányozta Otto von Bismarck egységesítő modelljét, de az arab viszonyokra, az arab egység kialakítására soha nem kívánta alkalmazni a német egység kancellárjának híres „vérrel és vassal” módszerét. A hegemonikus törekvések ez idő tájt távol álltak a fiatal elnöktől.

Nasszer, az asszuáni gát lelkes szószólója Alexandriában a százezres ujjongó tömeg előtt sorolta az egyiptomi sérelmeket és követeléseket, kendőzetlenül szólt a Nyugattal való szembenállásának, ellentéteinek alapelveiről. Kifejtette, hogy semmilyen sértést nem hajlandó lenyelni a nyugati politikusok részéről. Nasszer felháborodását fejezte ki, amikor arról szólt, hogy a Nyugat úgy akarja láttatni őt, mint aki Egyiptom érdekei ellen cselekszik. Felhívta a figyelmet, hogy éppen azok diabolizálják Egyiptomot, akik imperialista törekvéseikkel uralták és továbbra is uralni akarják ezt a régiót. Az elnök beszédében arra is emlékeztette az egyiptomiakat, hogy meg kell szabadulniuk az imperializmus szálaival sokszorosán átszótt „gyűlölt múlt maradványaitól”. Beszért továbbá a Szíriával létrehozandó uniós egyesülés általános elveiről, Egyiptom nemzetközi tekintélyének növekedéséről, az el nem kötelezett politika három vezető államának (Egyiptom, India és Jugoszlávia) brioni konferenciájáról és az algériaiak függetlenségi törekvéseiről. Az egyiptomi vezető nyilvánosan pártfogásába vette a Franciaországgal szemben 1954. november 1. óta függetlenségükért harcoló algériai felkelőket.

Nasszer beszédében több alkalommal is említette a 19. század egyik leghíresebb kalandora, Ferdinand Lesseps nevét, és megvetően párhuzamot vont a francia mérnök és a Világbank elnöke között. Az egyiptomi elnök feltárta hallgatósága előtt, hogy a nyugat-európai nagyhatalmak mértéktelen hasznot húztak Egyiptom egyik legjelentősebb jövedelemforrásából. Nasszer a gyarmatosítás sajátos válfajaként értékelte a Világbank azon törekvését is, hogy az asszuáni gát felépítéséhez nyújtandó kölcsönért cserébe teljes mértékben felügyelni kívánta az egyiptomi költségvetést. Az egyiptomi politikus hangsúlyozta, hogy a Nílusra tervezett óriásgát építésére szánt amerikai pénzek visszatartása kényszerítette őt a Szezi-csatorna Társaság államosítására. Az Egyesült

¹⁵ Gamal Abdel Nasszer egyiptomi elnök beszéde a Szezi-csatorna Társaság államosítása alkalmából.

In: LUGOSI Gy. (Szerk.) (1989): Dokumentumok a Közel- és Közép-Kelet történetéhez (1914-1980). Budapest, Tankönyvkiadó, p. 319.

Államok szemére vetette, hogy az ígért finanszírozás váratlan megtagadásával méltóságában megalázta az önállóságát visszanyert Egyiptomot. Nasszer rámutatott, hogy az Egyesült Államok ígérete visszavonásakor csak azért említette kifogásai között Szudánt, hogy vizályt szítson Egyiptom és déli szomszédja között, s ezzel megtorpedózza az asszuáni gát építését.

Az elnök július 26-i beszédében mindenki számára világossá akarta tenni, hogy a jövőben Egyiptom a saját útját fogja járni. Elhangzott az is, hogy ha a Nyugat semmibe veszi Egyiptom érdekeit, akkor magára vessen. Nasszer az egyiptomi nép előtt deklarálta, hogy a Níluson mindenképpen meg fog épülni az asszuáni gát: „1953-ban valaki előterjesztette nekünk a magas gát tervét. Ezt 1953 folyamán megvizsgáltuk. A terv 1924 óta készen volt. Néhányan azt mondták, az illető bolond... Tanulmányoztuk a tervezetet, majd szembe kellett néznünk a finanszírozás nehézségeivel. Bizonyítást nyert, hogy a terv megalapozott és megvalósítása esetén a mezőgazdasági földterületek kiterjedése másfél millió feddánál lenne növelhető. Az építkezés 10 évet venne igénybe, s további 1 milliárd kilowatt villamosáramot biztosítana nekünk. Ennélfogva ez egy olyan tervezet, amely jövedelmet termelhet, s szerepet játszhat az életszínvonal növelésében. Kijelentettük, hogy a tervet a termelés növelését elősegítő más projektumokkal együtt szándékunkban áll megvalósítani.”¹⁶

Nasszer kezdetben humorosnak ható beszédében hangsúlyozta, hogy az amerikaiak által ígért támogatáshoz képest a Szezei-csatorna államosításával Egyiptom évente sokkal több bevételhez fog jutni, amelyet az egyiptomiak életszínvonalának emelésére lehet fordítani. A valaha egyiptomi fellahok által, Egyiptom területén épített Szezei-csatorna Egyiptom tulajdona, a belőle származó jövedelemnek Egyiptomot kell gazdagítania. A Szezei-csatorna és Egyiptom viszonyában radikális fordulatnak kell bekövetkeznie. Eddig ugyanis a csatorna uralta Egyiptomot, mostantól a csatornának kell szolgálnia azt az országot, amelynek a területén áthalad és amelyhez elválaszthatatlanul hozzátartozik.

A Szezei-csatorna államosításának indoklásakor Nasszer az olajiparból hozott analógiát. Az 1938-as mexikói és az 1954-es iráni eseményeket vette alapul, ahol már államosították az olajipari cégeket, s a nemzeti olajvagyon visszakerült az olajország birtokába. Az egyiptomi elnök szerint a Szezei-csatorna hajózásából származó jövedelem ugyanúgy megilleti az egyiptomiakat, mint ahogyan az olajtermelő országokat az olajbevételek. Az alexandriai nagygyűlésen elhangzott beszéd e gondolatának később messzeható következményei lettek az arab olajországokban, a Szezei-csatorna államosításának felhajtóereje másfél-két évtized múlva ismét megmutatkozott, mégpedig az arab olajipari nacionalizmus jelenségében. „Nasszer eszmerendszerének legfontosabb következménye az volt, hogy felbátorította az olajban gazdag országokat a nyersolajat kitermelő hatalmas társaságokkal szemben. [...] A nasszeri Egyiptom 1956-ban államosította a Szezei-csatornát. Ez az intézkedési forma kibővítette az arab dirigista nacionalizmus arzenálját, s eme fegyvernemet használta a hetvenes évek arab nacionalizmusa az olajiparban. Mintegy húsz évvel később ehhez az eszközhöz nyúltak azok az arab emirátusok és királyságok is, melyek addig elzárkóztak az arab nacionalista dialektikától, viszont mégiscsak saját kezükbe szeretnék volna venni nemzeti olajkincsüket. [...] 1975 elejére gyakorlatilag az összes arab állam nemzeti kézbe vette olajszektorát.”¹⁷

A nemzetközi vízi út tehát teljes mértékben Egyiptom tulajdonába került. Az 1956. évi 285. számú törvény az Egyetemes Szezei-csatorna Társaság állami tulajdonba vételéről (Kairó, 1956. július 26.) garantálta a szabad hajózást a Szezei-csatornán. Nasszer a

¹⁶ Gamal Abdel Nasszer egyiptomi elnök beszéde a Szezei-csatorna Társaság államosítása alkalmából. In: LUGOSI GY. (Szerk.) (1989): Dokumentumok a Közel- és Közép-Kelet történetéhez (1914-1980). Budapest, Tankönyvkiadó, p. 326.

¹⁷ NOURREDINE ABDI (2007): „Az arab politikai nacionalizmustól az olajipari nacionalizmusig, avagy a dirigista orientáció”. In: Mediterrán Világ 4. pp. 61-63.

külföldi érdekcsoportok jogait is tiszteletben akarta tartani, ezért nem a részvényesek kisemmizésével és a korábbi kötelezettségek félresöpítésével hajtotta végre az államosítást. Hat cikkelyből álló államosítási rendeletében, amelyet ekkor hirdetett ki, a részvényesek kártalanítását ígerte, mégpedig a párizsi tőzsde aznapi záróárfolyamán. Az 1956. évi 285. számú törvény a Társaság államosítását nemzetközi jogilag nehezen támadhatóvá, ugyanakkor a világ közvéleménye számára elfogadhatóvá tette. Ezért az amerikai diplomácia sem az államosítás tényét vagy körülményeit, hanem az alexandriai beszéd Egyesült Államokra vonatkozó megállapításait kifogásolta.

A Szuézi-csatorna eddig a megalázottság szimbóluma volt, ezért az államosítás vonatkozásában Nasszer nemcsak konkrét politikai programról, hanem értékekről, értékrendekről, általános elvekről is beszélt. Annak a méltóságnak a visszaszerzéséről beszélt, amely révén a szuverenitás, a végső döntés joga az egyiptomiak kezébe került, szemben azzal az évszázados gyakorlattal, amikor Egyiptom külső irányítás alatt állt, és politikailag, gazdaságilag teljes mértékben ki volt szolgáltatva a nyugati gyarmatosító hatalmakkal.

Nasszer hatalomra kerülése óta tradicionális szabadságelvű politikai filozófiát képviselt Egyiptomban, szemben a brit (John Locke-i) eredetű, majd a franciák által is képviselt modern liberalizmussal, amely az individuális szabadságfelfogást hirdeti. Az egyiptomi államférfi nem az egyén, hanem egy nagy politikai közösség szabadságát helyezte előtérbe, s ezt az egyiptomi népre irányuló szabadságpátoszt lelkesen üdvözlötték az egyiptomiak.

A megnyerő, hétköznapi fellépésű elnök csaknem háromórás alexandriai beszédét két szó uralta, a méltóság és az erő. Büszke volt rá, hogy az egyiptomiak a gyarmati sorból felemelkedtek és most már teljesen önálló entitásként szerepelnek a világpolitika színpadán.

5. Elhangzott vagy megtörtént?

Nasszer, a kiemelkedő retorikai tehetséggel és kommunikációs készséggel rendelkező államférfi ekkorra már megszokta, hogy nagy tömeg előtt valóságos néptribunként kell szólnia. Éles elméjű és határozott szónok volt, aki tudta, hogyan kell a néptömegeket megszólítani, érzelmeiket felkorbácsolni vagy lecsillapítani, az egyes eseményeket, jelenségeket számukra felnagyítani vagy lekicsinyíteni, bagatellizálni. De itt nem csak az összegyűlt sokaság szája íze szerint akart beszélni. Nasszer azonos volt szerepével, azt mondta, amit érzett, azt mondta, amit mondani akart. És az emberek hittek neki, mert hitelesnek tartották. Most még azok is támogatták, akik egyáltalán nem értettek egyet számos más konkrét politikai állásfoglalásával.

Tudjuk, a politikusok beszédeikkel, szónoklataikkal néptömegeket, embermilliókat akarnak befolyásolni, lelkesíteni. A politikai retorikában a szavak, a nyelvi fordulatok mellett azonban a mimika és a gesztusok is a beszédek szerves alkotóelemei. A verbális üzeneteknek nemcsak a tartalma és a formája számít, a sikeres retorika nem nélkülözheti a pátoszt és a hallgatóságnak megfelelő jellemet, benyomást, tekintélyt. Nasszer nem esett a teátrális pózok használatának bűvöletébe, de nem volt előtte a nyugati diplomáciai illem megkövetelte paraván sem. Beszéde elemzésekor arra is figyelniük kell, hogy a muszlim civilizációban élőknek a miénktől különbözik a beszédmódjuk, fogalomhasználatuk, mást fejeznek ki a kézmozdulataik, fintorgásaik, biccentéseik, mosolyaik, szemöldök-összehúzásai. Vagyis nemcsak az a fontos, hogy egy politikus mit mond egy adott témáról, hanem az is, hogy hogyan mondja azt, amit mond. Az arab világban az érzelmek nyersebb és közvetlenebb megnyilatkozása jellemző. Egyiptom polgárainak az érzelmektől átítatott szavakból érezniük kellett, hogy elnökük elszánta

rendkívüli. Számunkra szokatlannak tetszik, ha egy beszédet mondó államférfit a gondolatok sodrában nevetni hallunk, Nasszer szavai azonban időről időre nevetésbe torkollottak, s az elnök többször feltörő nevetése magával ragadta a tömeget is. Akik látták-hallották, a fizikából vett hasonlaltal élve, úgy érezték, mintha egy sűrű tömeg szétrobbanásának lettek volna tanúi. A biológia által pusztá reflexfolyamatként leírt nevetést a pszichológiai szakirodalom kiváló érzékkel mutatja be csoportszervező társas jelként. A politikai üzenet mögött ekkor már ott volt a politikai személyiség vonzása is, ami legalább annyit számít, mint maga a politikai program.

Az elnök beszédét és nevetését szűkebb értelemben az egyiptomi néphez intézte, tágabb értelemben és ellenkező előjellel az egész nyugati világhoz. Az egyiptomiak, továbbá a velük szimpatizáló arabok azonnal megértették Nasszer beszédének üzenetét, átérték annak jelentőségét. Tudták, hogy az elnök *velük* nevet, ugyanakkor a Nyugat számára is nyilvánvaló volt, hogy *rajtuk* nevet: „A beszédet fel-feltörő kacagások kísérték: Nasszer is természetesen nevetett, ennek hangfelvételét egymással vetélkedve méregdrágán vették meg a világ rádióállomásai. Maurice Siegel, az *Europe n° 1* rádió vezetője így mesélt később erről: »Ez a kitörő nevetés történelmi jelentőségű volt. Be kellett mutatni a rádióhallgatóknak. De hogyan találjuk meg? Végül az Agence France Presse (AFP) hallgatószolgálatánál leltünk rá. 25 000 akkori frankot fizettünk érte. Drága volt, de Nasszer nevetése többet mondott minden kommentárnál.« Az egyiptomi tömeg átvette, visszhangozta és még jobban felerősítette ezt a nevetést: a felszabadulásnak, de egyben a provokációnak a hangja is volt ez. Nasszer beszédének befejező részénél tartott, de már senki vagy szinte senki nem hallotta őt a túlfűtött tömeg zajától. De alig volt már ennek jelentősége: a lényeg úgyis elhangzott. A történész, Jacques Bénoist-Méchin így foglalja össze a történeteket: »A ziháló tömeg nem fogta vissza tovább magát. Az évszázados megaláztatás, jogfosztottság és gyűlölet után egyszerre kitört belőle a fergeteges öröm. Viharos tenger módjára morajlott, zúgott, remegett az emberáradat. Nasszer nevetését visszhangozva egy óriási kacagás tört fel 250 000 mellkasból. Végigzúgott a téren, visszaverődött a régi házak homlokzatáról, átnyargalt a sugárutakon, elhallatszott egészen a kikötőben horgonyzó Jamaica nevű angol cirkálóig. Visszhangja még aznap este eljutott a világ összes fővárosába. A londoni és a párizsi lapok azt írták, hogy ez egy hisztérikus nevetés volt. De itt egészen másról van szó, a hisztéria ugyanis mindig tartalmaz öntudatlan elemet. Ez a nevetés kihívás volt. A legarcátlanabb kihívás, amelyet a Kelet valaha is intézett a Nyugathoz.»¹⁸

Az elnöki nevetésben hatalmas erő feszült, ami a külső szemlélőt félelemmel töltötte el. Ez a hátborzongató nevetés, amelyben kifejeződött Nasszer meglepedettsége, az egyiptomiak nagyszerűségébe vagy fölényébe vetett hite, a nyugat-európai nagyhatalmak elevenébe talált. Voltak, akik Nasszer nevetésére a „gúny tőre” metaforát használták, amelynek az volt a célja, hogy a „mélynyugat” államainak (Franciaország és Nagy-Britannia) testébe hatoljon. Az elnöki beszédet a nyugati média drámai eseményként, magát az elnököt pedig démonikus figuraként értelmezte.

A politikusok a testbeszéd fortélyait hasznosan gyakorolják, de a nevetés valóban szokatlan a politikában. A fizikai részegséggel vetekedő szellemi megittasodás mélyén valamiféle vadság, nyersesség, vakmerőség húzódik meg, ezért a beszéde közben nevető elnök sokakban a vadember képzetét keltette. Nasszer nevetését eredeztethetnénk a hatalomélmény mély átéléséből, ugyanakkor sajátos közlési formájában a mélységes elszánás, a Nyugathoz való nem nyugati viszonyulás sajátos logikája munkált. A politikai nagygyűlésen a hatás nem maradt el, a közönsége szinte itta a szavait, lelkesülten fogadta gesztusait és átérték azok jelentőségét.

¹⁸ LEFEBVRE, D. (1999): A szuezi ügy. Budapest, Osiris, pp. 31-32.

Egy nép, egy közösség felszabadultságának, tiszta örömeinek érzése nyilvánult meg a közös katarziszban, az együttünneplésben. A történelem fuvallatát mindenki a saját bőrén érezkelhette.

A Szezei-csatorna államosításának bejelentése az országát és saját hatalmát a nyugati nagyhatalmaktól és Izraeltól fenyegettetve érző Nasszer önvédelmi reflexiójaként értelmezhető.¹⁹ Ugyanakkor az egyiptomiak és az arab népek büszkeségét és önbizalmát erősítő július 26-i beszéd az arab magabiztosság és hatalomtudat első dokumentuma. Az egyiptomi elnök az indulatos fellépését követő napokat szabadságon töltötte Alexandriában. „Népszerűsége fantasztikus méreteket öltött. Az utcákon megtapsolták, amikor elindult, hogy beszédet mondjon az alexandriai egyetemen. Úgy érezte most, hogy Egyiptom lelke hétezer év után visszatért.”²⁰

Nasszer alexandriai beszédének szövege letölthető:

Speech by Gamal Abdel Nasser (26 July 1956)

http://www.ena.lu/speech_gamal_abdel_nasser_26_july_1956-020000559.html

Az előzményekhez ajánlott videó:

The Other Side Of Suez 1956 - BBC Documentary – part (1/3)

<http://www.youtube.com/watch?v=nOSG-mTttzE>

A beszédhez és következményeihez ajánlott videó:

The Other Side Of Suez 1956 - BBC Documentary – part (2/3)

<http://www.youtube.com/watch?v=ZHP3XClj-tk&feature=related>

Irodalom:

CARLTON, D. (1988): Britain and the Suez Crisis. Oxford: Basil Blackwell, 174 p.

CALVOCORESSI, P. (1966): Suez Ten Years After. New York: Pantheon Books, 160 p.

FISCHER, P. (1994): 125 Jahre Suezkanal. Berlin: Cornelsen, 16 p.

FREIBERGER, S. Z. (1992): Dawn over Suez: The Rise of American Power in the Middle East, 1953-1957. Chicago: Dee., 286 p.

GORST, A. – JOHNMAN, L. (1997): The Suez Crisis. London/New York: Routledge, 186 p.

KELLY, S. – GORST, A. (Ed.) (2000): Whitehall and the Suez Crisis. London: Cass, 250 p.

LOUIS, W. R. – OWEN, R. (Ed.) (1989): Suez 1956: The Crisis and its Consequences. Oxford: Clarendon, 460 p.

TURNER, B. (2006): Suez 1956. London, Hodder & Stoughton, 531 p.

¹⁹ MUHAMMED H. HEIKAL (1973): The Cairo Documents: The Inside Story of Nasser and His Relationship with World Leaders, Rebels, and Statesmen. New York, Doubleday, pp. 77-89. (Magyarul: MUHAMMED H. HEIKAL (1974): Nasszer és kortársai: kairói dokumentumok. Budapest, Kossuth, pp. 91-109.); NUTTING, H. A. (1967): No End of a Lesson. The story of Suez. London, Constable, p. 45.; JAMES, L. M (2006): Nasser at War: Arab Images of the Enemy. Basingstoke, Palgrave Macmillan, pp. 27-28.

²⁰ MUHAMMED H. HEIKAL (1973): The Cairo Documents: The Inside Story of Nasser and His Relationship with World Leaders, Rebels, and Statesmen. New York, Doubleday, p. 99. (Magyarul: MUHAMMED H. HEIKAL (1974): Nasszer és kortársai: kairói dokumentumok. Budapest, Kossuth, pp. 121-122.)

Alexandriai dohÁjnybÁ³l (1999). Plot. Showing all 0 items. Jump to: Summaries. It looks like we don't have any Plot Summaries for this title yet. Be the first to contribute! Panaszos NÁ'k HÁjza (SzÁ¼zek BeszÁ©de, VÁ©niÁjnyok BeszÁ©de). Artist: Palya Bea. Album: Álom-Álom, KitalÁjlom (Á%nekelt Mese), 2004. Install the free Online Radio Box application for your smartphone and listen to your favorite radio stations online - wherever you are! other options. Now playing: The Police Every Breath You Take. Diese Statistik zeigt alle unter dem Trainer SÁjndor BeszÁ©des eingesetzten Spieler nach EinsÁtzen absteigend sortiert.Á SÁjndor BeszÁ©des. Citizenship: Hungary. Avg. term as coach : 2.00 Years. Without Club Last position: Manager BalatonfÁ¼redi FC Date left: Jun 30, 2018. â%j Sub Menu. Close Menu. Profile. Genealogy for AndrÁjs BeszÁ©des (deceased) family tree on Geni, with over 190 million profiles of ancestors and living relatives.Á AndrÁjs BeszÁ©des. Birthdate: estimated between 1804 and 1864. Death: Immediate Family: Husband of ViktÁria BeszÁ©des Father of JÁjnos BeszÁ©des. Managed by: Private User. Alexandria is the third-largest city in Egypt after Cairo and Giza, seventh-largest city in Africa, and a major economic centre. With a total population of 5,200,000, Alexandria is the largest city on the Mediterranean â€ also called the "Bride of the Mediterranean" by locals â€ the sixth-largest city in the Arab world and the ninth-largest urban area in Africa. The city extends about 40 km (25 mi) at the northern coast of Egypt along the Mediterranean Sea. Alexandria is a popular tourist destination